

Dorota Murzyn

Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie
Wydział Humanistyczny
Katedra Ekonomii i Polityki Gospodarczej
mdorota@up.krakow.pl

POLITYKA SPÓJNOŚCI A KONKURENCYJNOŚĆ UE NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ

Streszczenie: Nowa strategia Unii ma sprzyjać skuteczniejszemu konkurowaniu z nowymi silnymi graczami wyłaniającymi się na światowym rynku, a także szybszemu niwelowaniu różnic w rozwoju ekonomicznym i społecznym poszczególnych członków UE. Kluczowym narzędziem realizacji tej strategii jest polityka spójności, która po 2013 r. została przekształcona w główną strategię inwestycyjną Unii. Celem artykułu jest analiza zmian w podejściu do polityki spójności UE i próba odpowiedzi na pytania: czy polityka ta może zwiększyć konkurencyjność UE w gospodarce światowej, czy powiązanie strategii Europa 2020 z polityką spójności sprawi, że UE wreszcie zbuduje innowacyjną gospodarkę zdolną konkurować na arenie międzynarodowej.

Słowa kluczowe: polityka spójności, Unia Europejska, konkurencyjność.

Wprowadzenie

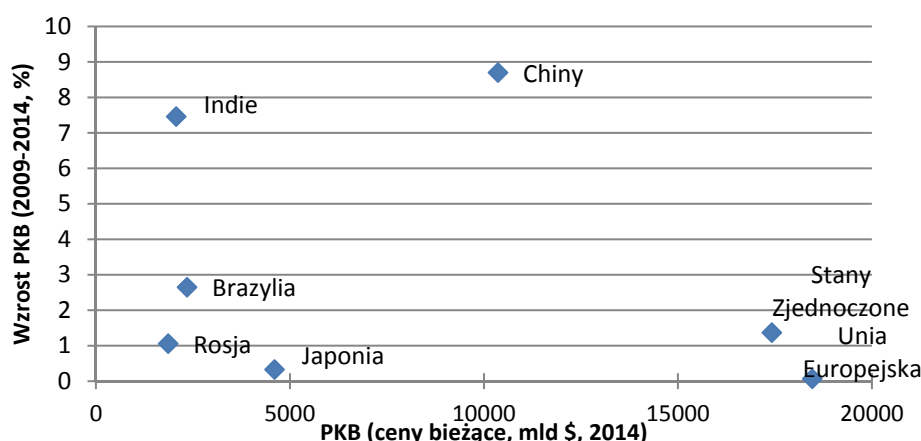
Celem artykułu jest analiza zmian w podejściu do polityki spójności UE i próba odpowiedzi na pytania: czy polityka ta może zwiększyć konkurencyjność UE w gospodarce światowej, czy powiązanie strategii Europa 2020 z polityką spójności może sprawić, że UE zbuduje innowacyjną gospodarkę zdolną konkurować na arenie międzynarodowej, oraz jak powinny rozkładać się akcenty między spójnością Unii a jej konkurencyjnością. Sformułowano następującą hipotezę badawczą: polityka spójności ukierunkowana na konkurencyjność regionów i innowacyjność gospodarki może przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności Unii Europejskiej na arenie międzynarodowej, choć skala jej środków nie pozwoli na znaczącą zmianę pozycji Unii w stosunku do jej głównych rywali.

Analizie poddano dokumenty unijne (źródła prawa) oraz krajowe, gdyż Polska jako największy beneficjent polityki spójności UE może posłużyć jako przykład przełożenia strategii na konkretne działania w państwach członkowskich.

1. Konkurencyjność międzynarodowa Unii Europejskiej

Międzynarodowa konkurencyjność gospodarki to jej zdolność do czerpania możliwie największych korzyści z uczestnictwa w międzynarodowym podziale pracy. Gospodarkę narodową można uznać za konkurencyjną w międzynarodowym otoczeniu, gdy w warunkach wolnego handlu i swobodnego przepływu czynników wytwórczych jest w stanie relatywnie szybko rozwijać się w długim okresie [Kłosiński, 2004]. Konkurencyjność to także zdolność do konkurowania, a więc do budowania bogactwa i dobrobytu oraz zwiększania produktywności.

W badaniach porównawczych warunków rozwoju gospodarczego przeprowadzanych przez Światowe Forum Gospodarcze od 1979 r. stosowany jest *global competitiveness index*, a od 2012 r. także *Europe 2020 competitiveness index*. Inne porównawcze badania konkurencyjności międzynarodowej prowadzone są przez Międzynarodowy Instytut Rozwoju Zarządzania. Od lat czołówki tych rankingów okupują państwa nie należące do Unii Europejskiej. Europa przegrywa wyścig w globalnej konkurencji ze Stanami Zjednoczonymi i Japonią, a także coraz bardziej musi się liczyć z polityczną i gospodarczą presją krajów rozwijających się. Środek ciężkości światowej gospodarki przesuwa się w stronę Azji Wschodniej [Dicken, 2007]. Fenomen ten opisywany był wielokrotnie, także przez czołowe międzynarodowe ośrodki eksperckie, takie jak Bank Światowy [World Bank, 2009], OECD [OECD, 2010], amerykańską Narodową Radę Wywiadu [National Intelligence Council, 2008] czy polskich ekspertów [Artymowska et al., 2011]. Pomimo sukcesu, jakim okazała się integracja europejska, Unia w latach 90. XX w. zgubiła gdzieś zdolność do szybkiego wzrostu gospodarczego [Orłowski, 2011, s. 35]. Unia Europejska stanowi obecnie największą gospodarkę na świecie, niemniej jednak osiąga znacznie niższy wzrost gospodarczy niż inne duże gospodarki (rys. 1).

Rys. 1. PKB i jego wzrost (średniorocznie) w Unii Europejskiej na tle wybranych państw świata

Źródło: Na podstawie danych Banku Światowego, <http://data.worldbank.org> (dostęp: 12.08.2015).

Konkurencyjność UE w gospodarce światowej maleje, niemniej jednak Unia chce utrzymać wysoką stopę życiową obywateli (PKB per capita w 2014 r. wg parytetu siły nabywczej wyniósł 36 922 USD, ale jego wzrost tylko 1,4%; dla porównania w tym samym roku PKB per capita PPP w Chinach osiągnął 13 206 USD, a w Indiach 5700 USD, ale jego wzrost odpowiednio: 6,7% i 5,98%). Wyższe tempo wzrostu krajów biedniejszych, o niskiej wydajności pracy, jest zresztą zgodne choćby z hipotezą doganiania, która mówi o tym, że tempo wzrostu produktywności dla danego kraju w analizowanym okresie jest odwrotnie proporcjonalne do poziomu produktywności na początku okresu [Gerschenkron, 1962]. Powodem tego zjawiska może być międzynarodowy przepływ kapitału i technologii z krajów o wysokiej średniej wydajności pracy do krajów o niskiej wydajności pracy. W przypadku Unii Europejskiej sytuację dodatkowo komplikuje fakt, że tworzy ją 28 krajów o różnym poziomie rozwoju, osiągających zróżnicowane tempo wzrostu gospodarczego.

Unijny model pokonywania dystansu rozwojowego opiera się w dużej mierze na osiągnięciach współczesnej myśli ekonomicznej wyrosłej z ekonomii neoklasycznej, jednak nawiązuje też do dorobku szkoły ordoliberalnej oraz doświadczeń społecznej gospodarki rynkowej [Klamut, 2011, s. 31]. Realistyczna ocena może zawierać wniosek, że nie jest możliwe utrzymanie tzw. europejskiego modelu społecznego w nowych warunkach determinowanych przez globalizację i zmianę technologiczną, potęgowane przez starzejące się społeczeństwo [Rodrigues, 2002; Rosati, 2009; Bieńkowski, Radło, 2010]. Pojawia się pytanie,

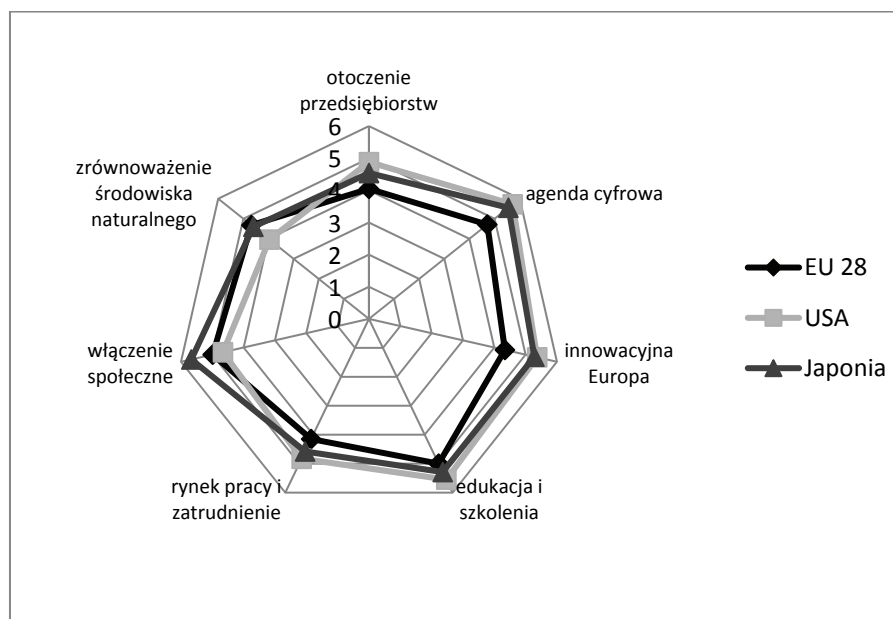
jak stworzyć czynniki konkurencyjności, odnowić europejski model socjalny i odpowiedzieć na wyzwania związane z globalizacją. W licznych raportach, takich jak raport Koka [Facing the Challenge...], podkreśla się najczęściej, iż najbardziej rozczarowujące wyniki UE osiąga w sferze nakładów na B+R, które uznawane są przez większość ekspertów za decydujące dla pozycji konkurencyjnej Unii Europejskiej. Według raportu Koka, jeśli Europa chce odpowiedzieć na wyzwania w globalnej gospodarce, to nie ma innego wyjścia, jak tylko radykalnie ulepszyć swoją gospodarkę opartą na wiedzy i swoje podstawowe wyniki ekonomiczne.

2. Strategie rozwoju Unii Europejskiej

Odpowiedzią na te wyzwania miały być kolejne strategie rozwoju Unii Europejskiej. Strategia lizbońska przyjęta w 2000 r. wyznaczyła cele strategiczne dla UE do 2010 r. – głównym było stworzenie najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki na świecie [The European Council, 2000]. Z uwagi na problemy z realizacją tego celu, została ona zmodyfikowana w marcu 2005 r. W obu jej wersjach ważnym celem rozwoju społeczno-gospodarczego Unii stał się wzrost gospodarczy oparty na innowacjach i wiedzy. Uważa się bowiem, że dzięki budowaniu gospodarki wiedzy można przyspieszyć tempo wzrostu gospodarczego. Dlatego też mówi się o tworzącym się w ekonomii paradygmacie rozwoju napędzanego wiedzą i innowacjami. Strategia lizbońska jednoznacznie wskazała na związek pomiędzy wzrostem konkurencyjności a innowacyjnością i koniecznością przechodzenia do gospodarki opartej na wiedzy.

Skuteczniejszemu konkurowaniu z nowymi silnymi graczami wyłaniającymi się na światowym rynku ma sprzyjać nowa strategia Europa 2020 [Komisja Europejska, 2010a], która zastąpiła lizbońską. Zaproponowano trzy podstawowe, wzajemnie wzmacniające się priorytety: wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach; wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów; wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Wyniki stworzonego przez Światowe Forum Gospodarcze indeksu *Europe 2020 competitiveness index* wskazują, że UE jest w tyle za innymi zaawansowanymi gospodarkami w zakresie tworzenia podstaw dla wzrostu inteligentnego i sprzyjającego włączeniu społecznemu, ale ma stosunkowo silną pozycję w kontekście wzrostu zrównoważonego (rys. 2).

Rys. 2. Pozycja UE w stosunku do głównych rywali – filary *Europe 2020 competitiveness index* (wynik 1-7)

Źródło: [World Economic Forum, 2014].

Podstawowymi instrumentami realizacji celów strategii Europa 2020 są opracowywane przez państwa członkowskie UE Krajowe Programy Reform oraz przygotowane przez KE inicjatywy przewodnie, realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, władz regionalnych i lokalnych. Wśród inicjatyw przewodnich szczególnie istotna jest Unia innowacji, która koncentruje się na poprawie warunków ramowych dla innowacji oraz wykorzystaniu innowacji do rozwiązania najważniejszych problemów społecznych i gospodarczych Unii.

3. Polityka spójności UE – w kierunku konkurencyjności

Realizacji unijnych wizji rozwoju podporządkowane zostały polityki wspólnotowe, w tym polityka spójności. Przyglądając się strukturze unijnego budżetu, w którym wydatki na politykę spójności od lat stanowią istotną pozycję (ok. 1/3 budżetu, drugi co do wielkości wydatek po wspólnej polityce rolnej; w latach 2007-2013 było to 347 mld EUR, a w latach 2014-2020 alokacja wynosi 351,8 mld EUR, do tego dochodzą jeszcze środki w ramach współfinansowania krajowego), możemy uznać, że polityka ta jest najważniejszym instrumentem realizacji tych strategii. Pamiętać przy tym trzeba, że budżet UE stanowi

ok. 1% PKB, stąd realizacja ambitnych celów rozwojowych odbywać się ma głównie na poziomie krajów członkowskich.

Unia Europejska chciałaby, aby polityka spójności była nie tylko narzędziem realizacji priorytetów zdefiniowanych w strategii lizbońskiej i strategii Europa 2020, ale także, by była w stanie zachować swoją specyfikę polityki wyrównawczej i przynoszącej poza korzyściami ekonomicznymi właściwe sobie efekty społeczne i polityczne. Odpowiednie określenie koncentracji polityki spójności oraz jej zasięgu geograficznego decyduje o tym, czy będzie to polityka ukierunkowana na zwiększanie konkurencyjności regionów przez wspieranie i kreowanie ich wewnętrznych potencjałów, czy też będzie to wyłącznie polityka kompensacyjna i redystrybucyjna, zorientowana na niwelowanie różnic w poziomach zamożności.

Oparcie polityki spójności na zasadzie solidarności było zresztą wyrazem poglądu, że nie można budować konkurencyjności UE przy utrzymywaniu się dysproporcji w rozwoju poszczególnych jej członków. Prowadziło to do koncentracji funduszy w regionach najbiedniejszych i przedsięwzięciach mających stworzyć podstawy dla dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego. Mimo to w ostatnich dwóch dekadach nastąpiła dywergencja poziomów rozwoju regionalnego w większości państw członkowskich UE oraz stabilizacja wysokich zróżnicowań regionalnych w całej Unii. Pomimo konwergencji zewnętrznej (najwięksi beneficjenci polityki spójności zmniejszają swój dystans do średniej UE, zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym), dysproporcje mierzone w wartościach bezwzględnych są nadal znaczące [Komisja Europejska, 2007; Komisja Europejska, 2010b]. Jest to skutek między innymi tendencji do koncentracji wzrostu gospodarczego w najbardziej dynamicznych obszarach poszczególnych krajów. Te słabe efekty polityki spójności stały się podstawą jej krytyki i wątpliwości co do jej rezultatów. Wielu badaczy podkreśla jednak, że bez polityki spójności dysproporcje w rozwoju społeczno-gospodarczym UE byłyby jeszcze większe.

Podstawowym celem polityki spójności jest zatem redukcja nierówności pomiędzy regionami krajów członkowskich UE. Środki, za pomocą których ten cel jest osiąganym, zmieniały się jednak znacznie na przestrzeni lat. Mówi się o kolejnych generacjach polityki spójności. Polityka spójności na przestrzeni lat w coraz większym stopniu realizowała cele nakreślane w sektorowych politykach unijnych, poszerzała swój zakres [Begg, 2010]. Przyjęcie nowej geografii

ekonomicznej jako podstawy nowej polityki regionalnej¹ sprzyja koncentracji, rozwojowi i dyfuzji innowacji. Terytorialne ukierunkowanie polityki regionalnej uznawane jest za najbardziej odpowiednie podejście do optymalnego wykorzystania lokalnego potencjału wiedzy, umiejętności, specjalizacji oraz powiązań między podmiotami z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań [Szostak, 2011, s. 120]. Aby przejść od podejścia opartego na transferach zewnętrznych do strategii umożliwiających w większym niż dotychczas zakresie ponoszenie odpowiedzialności za własny rozwój, polityka spójności powinna wykorzystywać endogeniczne czynniki rozwoju – wiedzę i innowacje jako główne czynniki rozwoju, umożliwiające podnoszenie konkurencyjności [Klamut, 2011, s. 65].

Od lat zwracano uwagę na fakt, że innowacyjność powinna być jednym z priorytetów w ramach polityki spójności UE ukierunkowanej terytorialnie [Barca, 2009]. Europa musi podejmować działania innowacyjne, aby wykorzystywać wyniki badań i przekształcać je na zbywalne produkty i procesy stymulujące wzrost gospodarczy. Zdolności innowacyjne kraju są czynnikiem i warunkiem konkurencyjności. O poziomie innowacyjności decyduje nie tylko stan zaawansowania nowych technologii, ale także zasób wiedzy i umiejętności pracowników, czyli kapitał ludzki. Wiedza stała się głównym źródłem dobrobytu narodów i ludzi, ale może też być głównym źródłem nierówności między nimi.

Zmniejszenie deficytu innowacji w poszczególnych regionach Europy jest obecnie kluczowym zadaniem dla polityki spójności. Zaangażowanie w działania innowacyjne znacząco wzrosło w okresie 2007-2013, kiedy powiązano strategię lizbońską z polityką spójności. Bezpośrednim przełożeniem strategii na politykę spójności UE stały się Strategiczne Wytyczne Wspólnoty dla Spójności [Decyzja Rady 2006/702/WE]. Zobowiązano także państwa członkowskie do przeznaczenia w programach operacyjnych celu konwergencji przynajmniej 60% alokacji oraz 75% wydatków na cel konkurencyjność i zatrudnienie na wdrażanie tzw. priorytetów lizbońskich, czyli promowanie konkurencyjności i tworzenie miejsc pracy [Rozporządzenie Rady (WE) 1083/2006, art. 9]. Zapis ten był wynikiem przeglądu procesu wdrażania strategii lizbońskiej w latach 2000-2005 i konstatacji, że nie przyniosła ona oczekiwanych efektów w zakresie tworzenia podstaw konkurencyjnej gospodarki wspólnotowej. Ostatecznie według danych Komisji Europejskiej w latach 2007-2013 na badania i innowacje przeznaczono prawie 25% środków polityki spójności, tj. ok. 86,4 mld euro. Pierwsze efekty tych działań już są widoczne. W latach 2007-2013 dwukrotnie zwiększono finansowanie działalności w obszarze badań i rozwoju przez rządy słabiej rozwi-

¹ Zdecydowana większość środków polityki spójności alokowana jest regionalnie, a terminy „polityka regionalna” i „polityka spójności” często używane są zamiennie.

niętych państw członkowskich [Komisja Europejska, 2014]. Dokładne dane na temat wpływu funduszy UE na ten proces będą jednak dostępne dopiero po zamknięciu obecnego okresu programowania, czyli po 2015 r.

Polityka spójności na lata 2014-2020 zakłada jeszcze większą koncentrację finansowania na badaniach i działalności innowacyjnej. Ustalono cele tematyczne, które mają służyć realizacji strategii Europa 2020 oraz są zgodne z celami funduszy określonymi w Traktatach [Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, art. 9]. Cztery z nich: wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji; zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych; wzmacnianie konkurencyjności MŚP oraz wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną zostały uznane za przynoszące największą wartość dodaną w odniesieniu do realizacji unijnej strategii rozwoju i objęte koncentracją tematyczną. W regionach lepiej rozwiniętych co najmniej 80%, a w regionach słabiej rozwiniętych co najmniej 50% całkowitej kwoty środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na poziomie krajowym ma być przeznaczonych na co najmniej dwa z tych celów [Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013, art. 4]. Przed rozdzieleniem środków z EFRR przeznaczonych na inwestycje w badania i innowacje państwa członkowskie i regiony musiały opracować tzw. strategie inteligentnej specjalizacji. Strategie te mają pomóc regionom wykorzystać ich potencjał innowacyjny oraz konkretne zasoby i mocne strony. Każdy region powinien skoncentrować się na ograniczonym zestawie priorytetowych obszarów, w których ma już przewagę nad konkurencją. W okresie 2014-2020 na rozwój innowacji ma zostać przeznaczonych 30% środków polityki spójności.

Strategie lizbońska i Europa 2020 zawierają nowe spojrzenie na dysproporcje rozwojowe w Unii Europejskiej wyrosłe z wielu słabości gospodarki unijnej, które pojawiły się w obliczu rosnącej presji konkurencyjnej. Podstawą konkurencyjności może stać się przewaga oparta na nowoczesnej technologii, co wymaga zmian w polityce rozwoju oraz w wykorzystaniu środków zewnętrznych. Rosnąca pozycja Chin częściowo jest wynikiem polityki regionalnej realizowanej w tym kraju. Jest ona zupełnie inna od modelu europejskiego, inwestuje się tam bowiem w obszary stanowiące centra wzrostu, będące lokomotywami rozwoju, godząc się na ogromny wręcz wzrost nierówności społecznych i terytorialnych [Waszkiewicz, 2008, s. 199-200]. W ocenie polityki spójności wskazywano wielokrotnie, że znacznie większe efekty społeczno-ekonomiczne można by osiągnąć, przeznaczając środki na badania naukowe i rozwój technologiczny oraz przesuwając je do najwyższej rozwiniętych państw i regionów, które decydują o konkurencyjności Unii Europejskiej względem USA czy Japonii.

Strategie na rzecz podnoszenia konkurencyjności UE promują polityki horyzontalne, które sprzyjają rozwojowi wszystkich regionów, ale przy wykorzystaniu instrumentów politycznych, których wpływ i wchłanianie mogą być wyższe w regionach bardziej rozwiniętych [Wishlade, 2008]. Z drugiej strony, polityka spójności ukierunkowana jest na pomoc w regionach najslabiej rozwiniętych. Pojawia się pytanie, czy najsłabsze regiony, dysponując nawet znacznymi środkami finansowymi, będą w stanie wykorzystać efektywnie te środki i wzmocnić swoją innowacyjność. Paradoks innowacji regionalnych [Oughton et al., 2002] przypomina o różnicy pomiędzy słabiej rozwiniętymi regionami, w których istnieje stosunkowo większa potrzeba przeznaczania wydatków na innowacje i które mają relatywnie mniejszą zdolność do absorpcji środków publicznych przeznaczonych na promocję innowacji i inwestowanie w działalność innowacyjną, a bardziej rozwiniętymi regionami.

Polska od 2007 r. jest największym beneficjentem polityki spójności UE. W dokumentach strategicznych wskazujących cele rozwojowe Polski, które mają być osiągnięte m.in. przy pomocy unijnych środków, widać podobne ukierunkowanie co w samej UE. Do głównych celów należą konkurencyjność gospodarki, spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna, sprawne i efektywne państwo [Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, 2010, 2012]. Nowy paradygmat rozwoju, w którym uwaga została przeniesiona z barier na potencjały rozwojowe poszczególnych regionów, uwzględniają wszystkie dokumenty strategiczne z zakresu polityki spójności na lata 2014-2020 (Umowa partnerstwa, programy operacyjne). Priorytetowo traktowana jest innowacyjność i gospodarka oparta na wiedzy. Dotychczas inwestycje w Polsce (i w większości państw biedniejszych, będących największymi odbiorcami środków polityki spójności) polegały raczej na wyrównywaniu zapóźnień i zaspokajaniu potrzeb podstawowych, niż budowie gospodarki opartej na wiedzy [Instytut Badań Strukturalnych, 2011].

Samo wydatkowanie środków na innowacyjność w niewielkim stopniu przekłada się zresztą na jej wzrost. Polska mimo przeznaczenia na ten cel znaczącej puli środków unijnych nie poprawia swojej pozycji w zakresie innowacyjności gospodarki, co jest jednym z wniosków choćby raportu „Kurs na innowacje” przygotowanego przez czołowych polskich ekspertów. Konieczne jest jednak przejście od modelu dyfuzji naśladowczej do dyfuzji kreatywnej [Geo-decki et al., 2012]. Inaczej Polska może wpaść w pułapkę średniego dochodu [Bukowski et al., 2012, s. 5] i przestanie doganiać kraje najlepiej rozwinięte.

Podsumowanie

Polityka spójności od reformy funduszy strukturalnych w latach 80. XX w. koncentruje się na poprawie dobrostanu gospodarki regionalnej poprzez umożliwienie konwergencji społeczno-gospodarczej w regionach i państwach członkowskich, a także, wraz z wprowadzeniem strategii lizbońskiej, poprzez przyczynianie się do ogólnej konkurencyjności UE w gospodarce światowej. To napięcie między agendą na rzecz wzrostu i zatrudnienia a długotrwałymi celami spójności społeczno-gospodarczej nie może być rozwiązane przez polityki skierowane albo do sektorów, albo do regionów, ale może być lepiej pogodzone poprzez dbałość o tworzenie i wzmocnienie czynników rozwoju lokalnego i konkurencyjności regionów, szczególnie w regionach słabiej rozwiniętych [De Propris, 2007].

Powiązanie strategii Europa 2020 z polityką spójności na nowo przywraca nadzieję, że UE wreszcie zbuduje innowacyjną gospodarkę zdolną konkurować w globalnej grze. Spójność nie powinna być celem samym w sobie, ale środkiem do osiągnięcia celów rozwojowych. Pojawiają się jednak wątpliwości, czy Unia – niezależnie od przyjmowanych strategii i wdrażania ambitnych polityk – jest instytucjonalnie i politycznie zdolna do stworzenia bardziej dynamicznej, zrównoważonej gospodarki.

Literatura

- Artymowska P., Kukliński A., Żuber P., red. (2011), *The Future of Regions – The Mega-spaces of the XXI century*, MRR, Warszawa.
- Barca F. (2009), *An Agenda For a Reformed Cohesion Policy. A Place-Based Approach To Meeting European Union Challenges And Expectations*, Independent report prepared at the request of Danuta Hubner, Commissioner for Regional Policy.
- Begg I. (2010), *Cohesion Or Confusion: A Policy Searching For Objectives*, "Journal of European Integration", Vol. 32, No. 1.
- Bieńkowski W., Radło M.J., red. (2010), *Wzrost gospodarczy czy bezpieczeństwo społeczne?* PWN, Warszawa.
- Bukowski M., Szpor A., Śniegocki A. (2012), *Potencjał i bariery polskiej innowacyjności*, Instytut Badań Strukturalnych, Warszawa.
- Decyzja Rady 2006/702/WE z dnia 6.10.2006 r. w sprawie strategicznych wytycznych Wspólnoty dla spójności. Dz.U. UE L 291 z 21.10.2006.
- De Propris L. (2007), *Reconciling Cohesion And Competitiveness Through EU Cluster Policies?* "Policy Studies", Vol. 28, Issue 4.
- Dicken P. (2007), *Global Shift. Mapping the Changing Contours Of the World Economy*, 5th edition, The Guilford Press, New York, London.

- Facing the Challenge. The Lisbon Strategy For Growth And Employment*, Report from the High Level Group chaired by Wim Kok, November 2004.
- Geodecki T. i in. (2012), *Kurs na innowacje. Jak wyprowadzić Polskę z rozwojowego dryfu?* Fundacja GAP, Kraków.
- Gerschenkron A. (1962), *Economic Backwardness In Historical Perspective*, Harvard University Press, Cambridge.
- Instytut Badań Strukturalnych (2011), *Ocena korzyści uzyskiwanych przez państwa UE-15 w wyniku realizacji polityki spójności w krajach Grupy Wyszehradzkiej*, Warszawa.
- Klamut M., red. (2011), *Konkurencyjność i spójność w polityce rozwoju Unii Europejskiej*, Wydawnictwo UE we Wrocławiu, Wrocław.
- Kłosiński K., red. (2004), *Konkurencyjność oraz rozwój w gospodarce*, Wydawnictwo KUL, Lublin.
- Komisja Europejska (2007), *Rozwijające się regiony – rozwijająca się Europa, Czwarty raport na temat spójności gospodarczej i społecznej*, Bruksela.
- Komisja Europejska (2010a), *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Komunikat Komisji, Bruksela, <http://ec.europa.eu/eu2020> (dostęp: 20.10.2015).
- Komisja Europejska (2010b), *Inwestowanie w przyszłość Europy, Piąty raport na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej*, Bruksela.
- Komisja Europejska (2014), *Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Promowanie rozwoju i dobrego rządzenia w regionach UE i miastach. Szósty raport na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej*, Bruksela.
- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (2010), *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie*, Warszawa.
- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (2012), *Strategia rozwoju kraju 2020*, Warszawa.
- National Intelligence Council (2008), *Global Trends 2025: a Transformed World*, Washington DC.
- OECD (2010), *Perspectives on Global Development 2010: Shifting Wealth*.
- Orłowski W.M. (2011), *Scenariusze rozwoju Unii Europejskiej w kontekście zmian globalnych* [w:] A. Kukliński, J. Woźniak (red.), *Unia Europejska. Dylematy XXI wieku*, Kraków.
- Oughton C., Landabaso M., Morgan K. (2002), *The Regional Innovation Paradox: Innovation Policy and Industrial Policy*, "The Journal of Technology Transfer", Vol. 27, No. 1.
- Rodrigues M.J., red. (2002), *The New Knowledge Economy In Europe. A Strategy For International Competitiveness And Social Cohesion*, Edward Elgar Publishing.
- Rosati D.K., red. (2009), *Europejski model społeczny: doświadczenia i przyszłość*, PWE, Warszawa.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z 17.12.2013 w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych do-

- tyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”. Dz.U. UE L 347 z 20.12.2013.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z 17.12.2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Dz.U. UE L 347 z 20.12.2013.
- Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z 11.07.2006 ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności. Dz.U. UE L 210 z 31.7.2006.
- Szostak E. (2011), *Polityka innowacyjna w Polsce wobec wyzwań strategii Europa 2020* [w:] E. Szostak, E. Pancer-Cybulska (red.), *Polityka spójności w okresie 2014-2020 a rozwój regionów Europy*, „Prace Naukowe UE we Wrocławiu”, nr 227.
- The European Council (2000), *Lisbon European Council 23 and 24 March 2000, Presidency Conclusions*.
- Waszkiewicz J. (2008), *Metropolia i prowincja oraz inne dylematy równości i nierówności w ujęciu regionalnym* [w:] W. Bokajło, A. Pacześniak (red.), *Równość w Unii Europejskiej. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo Atla 2, Wrocław.
- Wishlade F.G. (2008), *Competition And Cohesion – Coherence Or Conflict? European Union Regional State Aid Reform Post 2006*, “Regional Studies”, Vol. 42 (5).
- World Bank (2009), *Reshaping Economic Geography*, World Development Report 2009, Washington DC.
- World Economic Forum (2014), *The Europe 2020 Competitiveness Report. Building a More Competitive Europe*, Geneva.

COHESION POLICY AND THE EU'S COMPETITIVENESS IN THE INTERNATIONAL ARENA

Summary: The new strategy is to encourage the European Union to compete more effectively with the new strong players emerging in the global market, as well as faster narrowing of differences in economic and social development of individual members of the EU. A key tool for the implementation of this strategy is the cohesion policy, which after 2013 was transformed into a major investment strategy of the Union.

The aim of this article is to show the changes in the approach to EU cohesion policy and attempt to answer the questions: whether this policy could increase the EU's competitiveness in the global economy, whether linking the Europe 2020 strategy and cohesion policy will make the EU finally build an innovative economy able to compete in the international arena and how they should be decomposed accents between coherence and competitiveness in the EU.

Keywords: cohesion policy, European Union, competitiveness.